

РИЗИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Анотація: обґрунтовано актуальність управління ризиками інноваційної діяльності підприємства, розглянуто ризики інноваційної діяльності, задачі ризик-менеджменту інновації, а також основні етапи управління даними ризиками і запропоновано ще один етап, що покликаний полегшити ідентифікацію ризиків ризиків та пошук методів управління ними.

Ключові слова: ризик; інноваційна діяльність; ризики інноваційної діяльності; методи управління ризиками

Abstract: The article justifies the actuality of the risk management of innovation activities of the enterprise, considers the risks of innovation activity, the problems of the risk management of innovation and the main stages of managing these risks and proposes another stage, that is designed to facilitate identification of risks, and the search for ways to manage them.

Keywords: risk; innovation; risks of innovative activity; methods of risk management

У сучасних умовах кількість можливих ризиків виросла в декілька разів. Це стосується як людського життя так і бізнесу. Економічна нестабільність, війна в країні, зміна кон'юнктури ринку роблять бізнес ще більш ризиковим. Керівництву слід враховувати більше різних чинників, що можуть як позитивно так і негативно впливати на бізнес. І сучасне ведення бізнесу в Україні виглядає як управління кораблем в шторм. Впровадження інноваційних технологій та методів управління також стимулює появу нових ризиків.

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1] Інноваційна діяльність включає всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні кроки, які фактично або за задумом ведуть до реалізації інновацій. Деякі з цих видів діяльності можуть бути інноваційними по своїй суті, тоді як інші не містять новизни, але необхідні для здійснення інновації [2].

Інноваційна діяльність підприємства завжди супроводжується ризиками, з іншого боку ця ж діяльність є джерелом ризиків. Ризик і інновації - дві взаємопов'язані економічні категорії, тому при здійсненні інноваційної діяльності повністю уникнути ризику неможливо. Тому постає питання щодо мінімізації ризику для збільшення ефективності бажаного результату.

Під ризиком в інноваційній діяльності слід розуміти можливість (загрозу) втрати господарюючим суб'єктом частини своїх ресурсів, недоотримання доходів чи виникнення додаткових витрат у результаті здійснення виробничо-збутової і фінансової діяльності, яка спирається на нові технології, нові продукти, нові способи їхньої реалізації і т. д. [3].

Загалом до ризиків, що виникають в процесі інноваційної діяльності, належать такі:

- ризики помилкового вибору напряму інноваційної діяльності;
- ризики недостатнього забезпечення інноваційної діяльності фінансуванням;
- ризики постачання ресурсами, необхідними для інноваційної діяльності;
- маркетингові ризики збуту результатів інноваційної діяльності;
- ризики виникнення непередбачених витрат і зниження доходів;
- ризики посилення конкуренції;
- ризики, пов'язані з недостатнім рівнем кадрового забезпечення;
- ризики, пов'язані із забезпеченням прав власності на інноваційний продукт тощо. [4]

Однак виявлення та усвідомлення ризиків не є кінцевою задачею управлінської діяльності. Для того щоб зменшити чи нівелювати можливі негативні наслідки ризику необхідно навчитися цими ризиками керувати.

Головними задачами ризик-менеджменту інновацій є:

- систематизація знань щодо ідентифікації ризиків інноваційної діяльності;
- аналіз та прогнозування параметрів ефективності різних етапів інноваційного проекту;
- формування комплексу превентивних заходів настання ризиків;
- реалізація заходів ліквідації криз після настання ризикових подій раціональним шляхом;
- адаптація інноваційного проекту до нових умов після кризової ситуації;
- коректування процесів реалізації інноваційного проекту у відповідності до поставленої мети.

Узагальнення літературних джерел дає змогу виділити такі етапи управління ризиками інноваційної діяльності підприємств[5]:

1. Визначення окремих (елементарних) ризиків реалізації даного інноваційного проекту.
2. Оцінка інформації для визначення рівня окремих проектних ризиків (оцінка достовірності та практичності інформації про зовнішнє та внутрішнє середовища).
3. Вибір та використання відповідних методів оцінки вірогідності окремих проектних ризиків.
4. Визначення розміру можливих фінансових наслідків при настанні ризикової події.
5. Оцінка загального проектного ризику.
6. Співставлення рівня проектного ризику з фінансовими можливостями підприємства.
7. Співставлення рівня проектного ризику з рівнем доходності проекту.
8. Ранжирування альтернативних інноваційних проектів за рівнем ризику.

Ми вважаємо, що доцільно виокремити ще один важливий етап, а саме: збір та моніторинг інформації стосовно подібних інновацій в будь-якій галузі. Як зазначалося раніше, деякі з видів діяльності можуть бути інноваційними по своїй суті, тоді як інші не містять новизни, але необхідні для здійснення інновації. Даний етап дозволить більш чітко ідентифікувати і сформулювати можливі ризики і дасть можливість ознайомитися та проаналізувати методи управління стосовно даного виду ризику.

Таким чином, здійснення інноваційної діяльності підприємством призводить до появи нових ризиків. Дана діяльність є ефективною тільки тоді, коли бажаний результат перевищує можливі ризики в процесі його досягнення. Для ефективного управління ризиками інноваційної діяльності, необхідно мати план заходів чи дій, які будуть визначати, що робити на кожному етапі, які методи і заходи застосовувати.

Окрім уже визначених восьми етапів управління ми пропонуємо ще один етап, а саме збір та моніторинг інформації стосовно подібних інновацій в будь-якій галузі. Це допоможе знайти нові приховані ризики та дослідити наслідки вже застосованих управлінських рішень щодо них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. ОЕСР, 2005 р., «Вимірювання науково-технічної діяльності: Керівні принципи збору та інтерпретації даних про інновації: Посібник з Осло, Третя редакція», підготовлену Робочою групою національних експертів з науково-технічних показників, ОЕСР, Париж, параграф. 42. С. 32-35. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264013100-en.pdf?expires=1606390988&id=id&accname=guest&checksum=07A6A48D7535D1572D0EC4A72FF61379>.
3. Покотилова В.І. Система управління ризиками інноваційної діяльності / В.І. Покотилова // Економіка АПК.- № 2 - 2009 - С. 42-46.
4. Жежуха В.Й. Ризики інноваційної діяльності / В.Й. Жежуха // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.2. – С. 177–182.
5. Богомол О. Г. Управління ризиками інноваційної діяльності підприємства URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67945.doc.htm

Рішук Лілія Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна, e-mail: liliiia.rishchuk@nung.edu.ua

Гаврилова Катерина Михайлівна, бакалавр кафедри менеджменту та адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна, e-mail: kateryna.havrylova-mn192@nung.edu.ua

Rishchuk Lilia I. - candidate of economic sciences, docent of department of management and administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: liliia.rishchuk@nung.edu.ua

Havrylova Kateryna M. - bachelor of department of management and administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: kateryna.havrylova-mn192@nung.edu.ua